

Aan de Grens van het Sociale: ASBO's in het Verenigd Koninkrijk

1. INLEIDING

In de *Crime and Social Disorder Act* van 1998 voor Engeland en Wales werden, in Section 1, clausules opgenomen met betrekking tot de regulering van wat de Britten 'anti-social behaviour' noemen (Home Office, 1999). Centraal daarin staan de zogenaamde 'anti-social behaviour orders' of ASBO's. In Schotland werden eveneens ASBO's geïntroduceerd. Deze volgen gelijkaardige principes. Slechts in een aantal details zijn de ASBO's aldaar afwijkend. In deze bijdrage zullen we ons evenwel beperken tot de ASBO's in Engeland en Wales. Achtereenvolgens zullen we in deze korte bijdrage het volgende ondernemen: eerst schetsen we bondig de onmiddellijke politieke context waarin de ASBO's opdoken, daarna geven we de belangrijkste principes en kenmerken van dit vrij recente reguleringsinstrument weer, gevolgd door een korte weergave van de ervaringen die de Britten gedurende de laatste vijf jaar hebben opgebouwd. Dan zal, alvorens te concluderen naar de Vlaamse context toe, een poging worden ondernomen om de hele Britse problematiek van 'anti-sociaal gedrag', en de regulering ervan door middel van ASBO's, in een ruimere achtergrond te kaderen.

2. NEW LABOUR EN ASBO'S

New Labour behaalde in de verkiezingen van 1997 een 'landslide' overwinning en leverde aldus de regering die het *Conservative* bewind na 18 jaar afloste. Het woord 'New' in 'New Labour' wijst er evenwel op dat een aantal krachten binnen de Labour partij, onder druk van figuren zoals Tony Blair en Peter Mandelson, de partij inmiddels ideologisch al van haar meer traditionalistische -lees: vakbonds- achtergronden en uitgangspunten had losgeweekt, en een aldus meer 'gemoderniseerde' centrumlinkse partij had klaargestoomd. Dit proces was eigenlijk rond het midden van de jaren 1990 al voltooid. De partij had zich dan al aanvaardbaar weten te maken voor een hele generatie electoraal krachtige kiezers die was opgebloeid in de economische én culturele ruimte die was geschapen door de opeenvolgende neoliberale *Conservative* regeringen. Deze hadden vanaf 1979 de Britse bewindstouwen in handen. In deze ruimte immers had zich een vrij ondernemende, ondernemingsgezinde, flexibele en electoraal cruciale bevolkingslaag weten uit te kristalliseren. Het was, en is, naar deze ondernemende en professionele bevolkingslaag, die in de loop der jaren hoogstens nog slechts in een activerende en 'responsibiliserende' welvaartsstaat bleek te willen investeren, dat *New Labour* zich vooral richtte. In zekere zin ontbolsterde deze bevolkingslaag zich in het zog van een decennialang durende neoliberale politiek en de daaruit voortvloeiende, dan wel erdoor versterkte grondige herstructurering van enerzijds het Britse post-industrialiserende en post-Fordiserende economische, en anderzijds het flexibiliserende sociale landschap. Het nieuwe kernelectoraat was dus niet geneigd om te investeren noch in dure welvaarts- en welzijnspolitieken die, zo werd aangenomen, slechts econo-

* Ronnie Lippens is *Reader in Criminology* aan Keele University (U.K.). Met dank aan Don Crewe.

misce en sociale lethargie opleverden, noch in sterk gecentraliseerde instellingen die lokaal en flexibel gemeenschapsinitiatief zouden fnuiken, en die overigens, na jaren van afbouw, nog slechts weinig kwaliteitsvolle voorzieningen wisten op te brengen. 'Responsibilisering', volgens *New Labour*, sloeg evenwel niet enkel op de door hen in navolging van het Thatcherisme gepercipieerde nood aan economische hernieuwing en initiatief, maar verwees evenzeer naar de noodzaak om 'local communities' en lokale actoren opnieuw een ruimer aandeel, en dus ook verantwoordelijkheid, in de regulering en de handhaving van hun eigen gemeenschapsleven toe te schuiven. Eén van de verkiezingslogos van New Labour, namelijk *Tough on Crime, Tough on the Causes of Crime* (opnieuw zijn hier invloeden uit neo-conservatieve hoek waar te nemen), kan dus eigenlijk best in dergelijke context worden begrepen. De criminaliteitsoorzaken waarop in deze slogan allusie wordt gemaakt verwijzen dus niet zozeer naar factoren zoals sociale ongelijkheid en economische marginalisering als dusdanig, maar vooral naar de erosie van burgerzin en naar de scherpe opmars van *incivilities* en ander 'anti-sociaal' gedrag dat, zoals een hele trits TV-programma's suggereerde (*Neighbours from Hell*, bijvoorbeeld), het leven van elke dag bleek onmogelijk te maken, zowel in stadscentra, als in bepaalde sociale woonwijken. Daar, in deze woonwijken, tracht een zeker 'punitive populism' (Burney, 2002: 469), eigen aan ASBO's, aansluiting te zoeken op de algehele ontredde waarin een structureel en quasi-permanent gemarginaliseerde laag uit de traditionele Labour achterban, na jaren van grondige economische herstructurering en van neoliberal beleid, is terechtgekomen. We komen hier later, in sectie 4, uitgebreider op terug. Hier weze volstaan met de vaststelling dat de invoering, in 1998, van ASBO's in het wettelijke ordehandavingsinstrumentarium, en de toepassing ervan vanaf 1999, zeer snel na de verkiezingsoverwinning van 1997 plaatsvonden, en dat een aantal eigenschappen van het ASBO-instrument (lokale dimensie, beheers- en uitsluitingslogica, flexibele toepassingsmogelijkheden) vrij nauw aansluiten op het algemene sociale, politieke en culturele klimaat waarin het Verenigd Koninkrijk vanaf de jaren 1990 was terechtgekomen.

3. PRINCIPE EN TOEPASSING

In Section 1 van de *Crime and Disorder Act 1998* (Home Office, 1999; Burney, 2002) luidt het dat aanvragen voor ASBO's tegen personen (in Engeland en Wales: ouder dan 10 jaar) kunnen gedaan worden als deze personen hebben gehandeld:

"in an anti-social manner, that is to say, in a manner that caused or was likely to cause harassment, alarm, or distress to one or more persons not of the same household as himself; and

that such an order is necessary to protect persons in the local government area in which the harassment, alarm or distress was caused or was likely to be caused from further anti-social acts by him."

ASBO's hebben dus betrekking op gevallen van vrij ingrijpende, persisterende overlast. De grondlogica bij de toepassing van ASBO's is er één van uitsluiting, en dat hoeft, in een door diep-culturele *vindictiveness* geteisterde en naar risicobeheersing smachtende *exclusive society* zoals het laat-moderne Verenigd Koninkrijk (Young, 1999), niet echt te verwonderen. Diegenen die zich schuldig maken aan overlast en anti-sociaal gedrag zoals hierboven omschreven lopen dus het risico om, via een ASBO, de toegang tot bepaalde plaatsen en ruimtes, al dan niet gedurende bepaalde tijdstippen, en voor

een bepaalde periode (minimum 2 jaar), te worden ontzegd, en/of te worden verboden bepaalde handelingen of gedragingen te stellen. Overlast hoeft geenszins strafbaar gestelde feiten te impliceren, en een ASBO hoeft ook niet in laatste instantie, dus na uitputting van allerlei andere alternatieven, te worden uitgesproken.

De procedure is vrij eenvoudig. 'Local authorities' stellen een onderzoek in en verzamelen bepaalde bewijzen van overlast en anti-sociaal gedrag, bijvoorbeeld naar aanleiding van klachten van burens of buurtbewoners, en verzoeken nadien de lokale rechtbank (de *Magistrates Court*) om een ASBO uit te vaardigen tegen de aangewezen en schuldig bevonden individuen. Let wel: het dient om aanwijsbare individuen te gaan. Het instellen van algemene 'curfew' zones, zoals een uitspraak van de *High Court* inmiddels heeft uitgewezen, is niet toegelaten daar dit strijdig zou zijn met de bepalingen van het EVRM. De lokale autoriteiten waarvan hierboven sprake is zijn de *local council* (het lokale stadsbestuur), de lokale politie, en, sinds 2001, ook *social landlords*, dit wil zeggen, ontwikkelaars-verhuurders van woningen in sociale woonwijken. Deze *landlords*, en daaronder zijn *local councils* sterk vertegenwoordigd, zijn overigens steeds de belangrijkste lobby-groep geweest tijdens de totstandkoming van de ASBO-wet. Het waren vooral zij die ijverden voor het ASBO-instrument, en ook voor wat de toepassing ervan betreft wijst de ervaring nu uit (zie ook verder) dat zij de belangrijkste motor zijn (Brown, 2004: 205). Dat op zich geeft mogelijk al aan dat de uiteindelijke grondlogica van een instrument als de ASBO wellicht niet zozeer is gericht op het blijvend 'oplossen' van onderliggende sociale 'problemen', *in casu* hier dus letterlijk *samenlevingsproblemen*, maar dus eerder op het flexibele, vaak kostenbesparende en/of (huur)prijsbeschermende 'managen', of beheren, van de nare gevolgen of uitingen van sociale problemen (anti-sociaal 'gedrag'), door middel van uitsluitingsmaatregelen.

De ASBO is een civiele maatregel, en dus geen strafsanctie. Het overtreden door de geviseerden van de bepalingen uit de hen opgelegde ASBO's constitueert evenwel een misdrijf, en opent dus de mogelijkheden voor verdere strafsancties, inclusief gevangenisstraf.

De centrale overheid anticipeerde ongeveer 5000 ASBO's per jaar. Dit aantal werd tijdens de eerste jaren (1999-2001), dus nog voor *social landlords* een aanvraag tot ASBO konden indienen, zeker niet gehaald (Burney, 2002). Pas na 2002, dus tijdens de regeerperiode Blair II, is het jaarlijkse aantal ASBO's sterk beginnen oplopen. De ervaring wijst uit dat vooral lokale overheden aanvankelijk slechts weifelend het ASBO-instrument hanteerden. Vaak werd dan toch eerst naar alternatieven gegrepen (Burney, 2002: 479-480), bijvoorbeeld als onderdeel van buurtwerk, *community group conferencing*. Lokale politiediensten gingen, en gaan, vaak dan toch eerst over op het opstellen van *Acceptable Behaviour Contracts* waarbij personen, jongeren vooral, een verbintenis aangaan om zich voortaan te gedragen. Veel *landlords* hanteren *introductory tenancies*, dit wil zeggen proefperiodes bij nieuwe huurders, waarbij anti-sociaal gedrag veelal een van de redenen of aanleidingen is voor snelle uitzetting, zonder dat het ooit tot een ASBO hoeft te komen.

Herhaalde oproepen en aanmoedigingen vanwege de centrale overheid hebben de lokale overheden evenwel uiteindelijk over de brug weten te halen. Men zou kunnen stellen dat er vooral tijdens de laatste jaren zelfs een soort van 'ASBO-cultuur' is gaan gedijen. Hiermee wordt niet alleen bedoeld dat de lokale overheden en *landlords* inder-

daad meer ASBO-aanvragen zijn gaan indienen (wat inderdaad het geval is), maar ook dat andere instellingen stilaan in die richting beginnen te denken. Een recent artikel in de *Times Higher* bijvoorbeeld (North, 2005) laat uitschijnen dat zelfs in universitaire middens stemmen blijken op te gaan om onderwijsinstellingen als ASBO-aanvrager te erkennen. Een aantal winkelcentra is in de loop van 2005 al een stap verder gegaan en weigert bijvoorbeeld jongeren gekleed in 'hoods' de toegang (dit kledingstuk op zich blijkt dan al een aanwijzing te zijn voor potentieel (!) anti-sociaal gedrag). Dergelijke 'cultuur' gedijt uiteraard wanneer ook de centrale overheid die ondersteunt. In de *Queen's Speech* bijvoorbeeld (de regeringsverklaring dus), die werd uitgesproken na de derde verkiezingsoverwinning van New Labour in 2005, is 'anti-social behaviour' opnieuw een van de centrale begrippen. Maar dat is niet de enige reden waarom het aantal ASBO-aanvragen en -opleggingen in de lift zit. Zoals Brown (2004) heeft aangetoond hebben verschillende *local authorities* en *social landlords* inmiddels vrij significante ASBO-expertise in huis gehaald of gecontracteerd. Er is dus, op het lokale terrein, een kritische massa aan professionele ASBO-experts aan het werk geslagen. Deze experts staan in voor het onderzoek van klachten, het bundelen van informatie en bewijzen, en het opstellen van ASBO-aanvragen. De simpele aanwezigheid van deze professionele groep blijkt op zich al een sterke ASBO-logica en -dynamiek te hebben teweeggebracht en/of verstrekt.

Hoewel dat niet het oorspronkelijke opzet was blijken vooral jongeren (ruim 50%) in de ASBO-praktijk te worden gevisieerd. In een aantal gevallen, zo vond Burney (2002: 474) worden ASBO's aangevraagd en opgelegd met het oog op bestraffing van vermeende boefjes, ofwel bij ontstentenis van bewijs dat in een echte strafprocedure zou standhouden, ofwel, zoals Brown beweert (2004: 210), omdat de aanvragende overheden uitsluiting verkiezen boven een korte en dus weinig effectieve gevangenisstraf. ASBO's worden soms wel eens opgelegd als voorlopige maatregel, in afwachting van de eigenlijke strafprocedure. Of ze worden opgelegd samen met een straf (Burney, 2002: 477-8). Een instrument dat werd ontworpen voor een bijzonder flexibele toepassing, en dat is opgebouwd aan de hand van sterk 'blurred boundaries' (Brown, 2004: 205) laat zulks toe. Het hoeft daarom geen verwondering te wekken dat een aantal kritische stemmen van zich hebben laten horen. Vooral het gebrek aan mensenrechtelijke of gewoonweg 'due process' waarborgen werd gelaakt, zeer recentelijk nog, in zeer scherpe bewoordingen, door de Commissaris voor Mensenrechten van de Raad van Europa, in zijn overzicht van de situatie op het vlak van de eerbiediging van de mensenrechten in het Verenigd Koninkrijk (Gil-Robles, 2005). De centrale overheid is dan ook op zoek naar maatregelen die een positiever beleidsattitude zouden uitstralen. Tijdens het schrijven van dit stuk lanceerde de opnieuw herverkozen regering Blair III, in een uitzending van het BBC programma *Daily Politics* (18 juli 2005), bijvoorbeeld het idee van een 'credit system' ter stimulering van goed gedrag bij jongeren. Dat zou inhouden dat jongeren 'punten' kunnen verdienen voor goed gedrag. Deze 'punten' zouden ze dan kunnen inruilen voor de aankoop van consumptiegoederen zoals cd's, sportschoenen, enzovoort. Het feit dat zo'n idee wordt geopperd geeft op zich al aan hoever New Labour zich blijkt in te schrijven in een loutere beheerslogica die strak economisme koppelt aan een opvatting die 'citizenship' reduceert tot een zuiver gedragsmatige aangelegenheid van calculerende consumenten.

4. SYSTEEMVERVAL IN LOKALE GEMEENSCHAPPEN

Kritiek op de aard en de toepassing van het ASBO-instrument kan noch mag evenwel verhullen dat er op het terrein, in de woonwijken die in het Verenigd Koninkrijk vaak als 'sink estates' worden aangeduid, wel degelijk zware samenlevingsproblemen voordoen, en dat deze het laatste decennium zijn toegenomen. Deze problemen, gekoppeld aan een manifeste onmacht, en vaak ook onwil, vanwege de overheden en hun kernelectoraten, om in duurzaam sociaal beleid, of, met andere woorden, om in duurzame *oplossingen* voor sociale *problemen* te investeren, leveren de achtergrond tegen dewelke overwegend op uitsluiting gestoelde beheersinstrumenten zoals ASBO's rond het eind van de jaren negentig het licht zien. Deze achtergrond, en de structurele problemen daarin, zijn niet louter van economische of fiscale aard. Er is, zoals auteurs als Elliott Currie (1997) al hebben geschreven, ook een culturele dimensie: zowel de in een nieuwe, geherstructureerde economie gemarginaliseerde groepen, als de overheden die ze reguleren, dreigen na verloop van tijd (en deze tijd blijkt nu te zijn aangebroken) zowel de verbeelding, de wil, als de vaardigheden (technische zowel als sociale) te verliezen om sociale problemen duurzaam op te lossen. Aan deze *grens van het sociale* gekomen duiken dan vaak nog slechts uitsluitingsinstrumenten op -zowel in de woonwijken zelf, onder buurtbewoners, die zich 'anti-sociaal' gaan opstellen, als in de stadhuisen, politiekantoren, en huisvestingsmaatschappijen. Deze instrumenten op hun beurt zullen in vele gevallen slechts een neerwaartse spiraal van verdere culturele verarming en tanende verbeeldingskracht aanzwengelen.

Voor wat de situatie in het Verenigd Koninkrijk betreft belicht vooral het onder kritische criminologen gekende werk van Steve Hall de achtergronden van dit tragische, nu al minstens twee decennia lang durend manifest proces (zie bijvoorbeeld Hall, 1997, en Hall, 2002). Op een indringende wijze beschrijft en analyseert Hall wat hij 'anelpic micro-communities' in voormalige arbeiderswijken noemt (het woord 'anelpic' is ontleend aan de Oudgriekse dichter Sofokles). Er staat hier 'voormalige' arbeiderswijken, omdat er in een verregaand *post-industrialiserende* samenleving als het Verenigd Koninkrijk nog slechts weinig 'arbeiders' in de strikte zin van het woord zijn. *Anelpische* gemeenschappen zijn eigenlijk compleet ineengestorte (niet-)gemeenschappen. Er is sprake van een volledige 'system collapse'. Samen met de structuren, gelegenheden en mogelijkheden voor gedeelde economische, politieke en culturele activiteit en dus ook voor gedeelde identiteit, is ook elk gemeenschapsgevoel gewoonweg verdwenen. In anelpische (niet-)gemeenschappen is er 'no expectation', is er 'no hope', maar ook, nauw samenhangend daarmee, en dit is van cruciaal belang, is er 'no fear'. Politieke, culturele, en morele codes werken er niet meer. Geen enkele heeft een blijvende of zelfs maar minieme impact op een belangrijk deel van diegenen die onder anelpische condities leven. Zoals hierboven reeds gesteld worden dergelijke (niet-) gemeenschappen ook gekenmerkt door een ontstellend gebrek aan allerlei vaardigheden, niet in het minst deze die onder de noemer 'sociale vaardigheden' gaan. De meeste resterende 'sociale vaardigheden', in anelpische (niet-)gemeenschappen, dreigen dan nog ten onder te gaan in een proces van steeds voortschrijdende instrumentalisering van relaties en vriendschappen. Wat blijft, en wat dus wel aanwezig is in anelpische (niet-) gemeenschappen, is wat Hall 'visceral attitudes' noemt. Vooral (doch niet uitsluitend) mannelijke bewoners van anelpische *estates* blijken nogal vaak naar de vorm ruwe, rigide en veelal onstellend empathieloze attitudes en omgangsvormen te koesteren en te stellen. Bij de oudere bewoners zijn dit vaak vormelijke restanten van attitudes en gedragingen

die ooit, nog voor de economische herstructurering en culturele omschakeling van de jaren tachtig dus, functioneel en zelfs gewenst waren, vooral in bepaalde nijverheidssectoren en milieus. Nu resteert slechts de ruwe, rigide vorm. Deze werd inmiddels doorgegeven aan recentere generaties die elke band met een vorig industrieel tijdperk en de daarbij horende functionaliteit missen. De rigide omgangsvormen en de brutale attitudes die aldus als een lege schelp werden doorgegeven (zonder de context dus), worden *nu* evenwel vaak gemobiliseerd en aangewend in gewelddadige activiteiten (van criminele aard meestal) of in hetgeen we nu 'anti-sociaal gedrag' plegen te noemen. Veel van deze activiteiten en gedragingen zijn er hard-calculerend op gericht om toegang tot opzichtige consumptie-artikelen te bekomen of te verzekeren, of om een harde, rigide identiteit uit te stralen (zie bijvoorbeeld Hall, Winlow & Ancrum, 2005). Hier wil overigens geenszins beweerd worden dat 'anti-sociaal gedrag' een probleem is dat zich louter en alleen situeert *in*, of *vanuit* anelapische (niet-)gemeenschappen. Flexibele middenklassers en 'professionals' die zich in een geherstructureerde en op communicatie gerichte diensteneconomie weten te handhaven zullen evenwel minder vaak het voorwerp van ASBO's worden.

Het is dus hier dat overheden, lokale overheden in het bijzonder, voor zware problemen staan. Aangezien in dergelijke gemeenschappen zelf de bronnen, hulpmiddelen, en vaardigheden ter 'oplossing' van samenlevingsproblemen zeer schaars zijn, zien lokale overheden zich verplicht om tussen te komen. In landen zoals het Verenigd Koninkrijk waar noch nationaal noch lokaal de politieke wil bestaat om het kernelectoraat voor het hoofd te stoten door het implementeren van dure sociale politieken, welvaartsherverdelende nog het minst, maar waar ook is gebleken dat zuivere regulering door marktmechanismen evenmin oplossingen brengt (zie hier bijvoorbeeld Hall & Winlow, 2003), hoeft het niet te verbazen dat een belangrijk stuk van de nood aan overheidsinterventie wordt gelenigd door instrumenten als de ASBO's. Dergelijke instrumenten verraden enerzijds het onvermogen en/of de onwil van overheden (lokale overheden inclusief) en van marktmechanismen om buurten en gemeenschappen economisch, politiek en cultureel opnieuw op te bouwen. Anderzijds geven ze aan dat de wil er is om de *gevolgen* (geweld en 'anti-sociaal gedrag' bijvoorbeeld) van de vrij omvangrijke opeenstapeling van samenlevingsproblemen, in wat op structureel afgeschreven buurten en groepen lijken, aan te pakken. De verantwoordelijkheid voor deze aanpak wordt bij de lokale overheden, bij de lokale 'managers', en bij de bewoners zelf gelegd. Het gaat er bij deze aanpak dan vooral om lokale gemeenschappen te 'beheren' en te 'managen' (het gaat dus niet over 'community building'), en dat wordt (al te) vaak vertaald als het verwijderen van 'probleempopulaties'.

5. CONCLUSIE

We zijn, heb ik de indruk, in Vlaanderen nog niet zo ver dat uitsluitingsinstrumenten een belangrijk deel van het reguleringspakket zijn geworden. En, alhoewel het nooit aangeraden is om voorspellingen te doen, ziet het er niet naar uit dat dit in de nabije toekomst het geval zal zijn. De Britse context is de Vlaamse niet. We hebben geen decennialange neoliberale politiek ondergaan. Grote delen van onze welvaartsvoorzieningen zijn, alhoewel bedreigd, toch nog intact. We hebben nog een belangrijke nijverheidssector. Er is nog een 'traditionele' en dus electoraal belangrijke arbeidersklasse. Het kernelectoraat in ons land bestaat niet noodzakelijk uit flexibele, ondernemingsgezinde middenklassers en 'professionals'. Lokale gemeenschappen en het 'maatschap-

pelijke middenveld' hebben nog gemeenschapsondersteunende bronnen, hulpmiddelen, en vaardigheden ter beschikking. Grote groepen kiezers wensen tot op zekere hoogte nog te investeren in sociale politiek, welvaartsherverdelende inclusie. Een doemscenario zoals hetgeen zich in het Verenigd Koninkrijk aan het ontrollen is, en dat door auteurs als Steve Hall is beschreven en geanalyseerd, is in ons land nog niet voor morgen. Maar enige waakzaamheid is geboden. Soms worden beleidsmaatregelen uit andere landen geadopteerd of overgenomen om opportuniteitsredenen, of gewoonweg omdat ze elders bestaan. Het overnemen van zuivere uitsluitingsinstrumenten zoals ASBO's in een Vlaamse context zou wellicht een slechte zet zijn. Niet in het minst omdat een gretige toepassing ervan de start zou kunnen betekenen van een neerwaartse spiraal van cultureel verval en tanende verbeeldingskracht.

6. BIBLIOGRAFIE

- BROWN, A. P. (2004). 'Anti-Social Behaviour, Crime Control and Social Control'. In: *Howard Journal*, 43 (2), pp. 203-211.
- BURNEY, E. (2002). 'Talking Tough, Acting Coy: What Happened to the Anti-Social Behaviour Order?'. In: *Howard Journal*, 41 (5), pp. 469-484.
- CURRIE, E. (1997). 'Market, Crime and Community: Toward a Mid-Range Theory of Post-Industrial Violence'. In: *Theoretical Criminology*, 1 (2), pp. 147-172.
- GIL-ROBLES, A. (2005). *Report by the Commissioner for Human Rights on His Visit to the United Kingdom*. Council of Europe: Office of the Commissioner for Human Rights.
- HALL, S. (1997). 'Visceral Cultures and Criminal Practices'. In: *Theoretical Criminology*, 1 (4), pp. 453-478.
- HALL, S. (2002). 'Daubing the Drudges of Fury'. In: *Theoretical Criminology*, 6 (1), pp. 35-61.
- HALL, S. & WINLOW, S. (2003). 'Rehabilitating Leviathan: Reflections on the State, Economic Regulation and Violence Reduction'. In: *Theoretical Criminology*, 7 (3), pp. 139-162.
- HALL, S., WINLOW, S., & ANCRUM, C. (2005). 'Radgies, Gangstas, and Mugs: Imaginary Criminal Identities in the Twilight of the Pseudo-Pacification Process'. In: *Social Justice*, 32 (1), pp. 100-112.
- Home Office. (1999). *Crime and Disorder Act 1998. Anti-Social Behaviour Orders: Guidance*. London: Home Office.
- NORTH, M. (2005). 'Students Unruly ? Give Them an ASBO'. In: *The Times Higher Education Supplement*, July 22, pp. 1, 19.
- YOUNG, J. (1999). *The Exclusive Society: Social Exclusion, Crime and Difference in Late Modernity*. London: Sage.